

Hidden Women in the Bible -- Cantor Arik Wollheim

Amtalai (Abraham's mother)

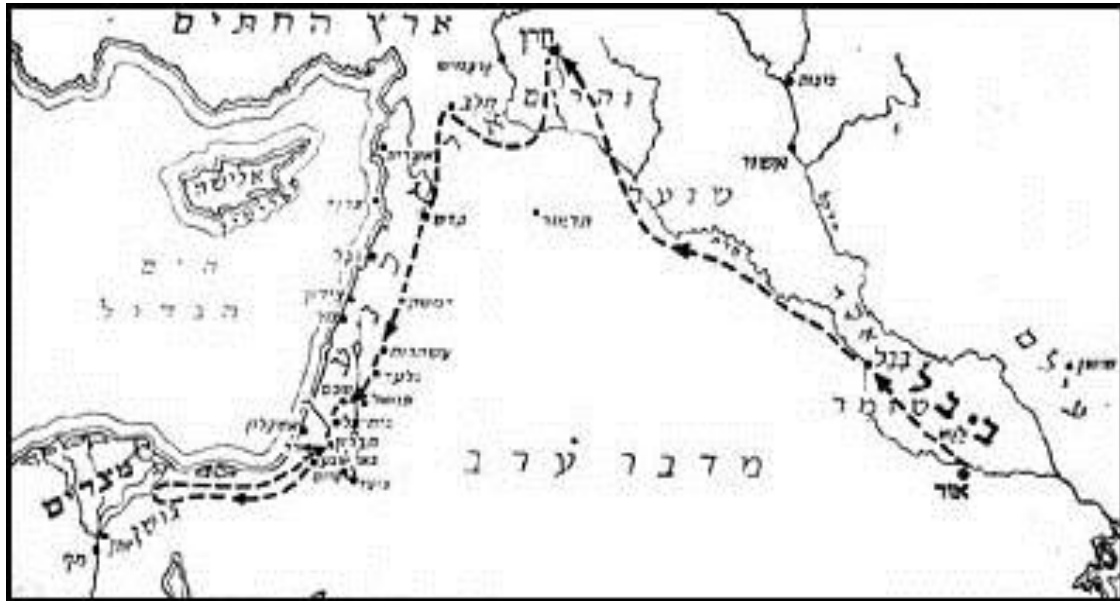
1. בבא בתרא צא עמ א

"אמר רב אמיה דאברהם אמתלאי בת כרנבו אמיה דהמן אמתלאי בת עורבתי וסימינך טמא טמא טהור טהור"

2. רשב"ם בבא בתרא צא א

"אימיה דאברהם כו' - לפי שאמותן של יצחק ויעקב הוזכרו צריכין אנו לידע שם אם אברהם. וכן לתשובת המינים...ואנו משיבין להן שמסרו לנו הנביאים בע"פ..."

3.

4. בראשית יא לא

"ויקח תרח את אברהם בןו ואת לוט בן-הרן בן-בןו ואת שרי פלתו אשת אברהם בןו ויצאו אתם מאור כשדים ללקח ארצה כנען ויצאו עד-חרן וישבו שם:

5. בראשית כד י

"ויקח ה'עבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכל-טוב אדניו בידו ויקם וילך אל-ארם נהרים אל-עיר נחור:"

6. בראשית יא ב-ד

"ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנגר וישבו שם: ויאמרו איש אל-רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר יהיה להם לחמר: ויאמרו הבה נבנה-לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה-לנו שם פון-פופץ על-פני כל-הארץ:"

7. **בשעה שנולד אברהם אבינו** ע"ה עמד כוכב אחד ממזרח ובלע ד' כוכבים לארבע רוחות השמים. אמרו חכמים לנמרוד: בן נולד לתרח בשעה זו שעתיד לצאת ממנו אומה שתירש העולם הזה והעולם הבא, אם רצונך ינתן לאביו מלא ביתו כסף ונהרגהו. מיד שגר נמרוד אצל אביו אמר לו: בן נולד לך אמש עכשיו תנהו לי ונהרגהו ואתן לך מלא ביתך כסף וזהב. אמר לו תרח אמשול לך משל למה הדבר דומה לסוס אחד שאמרו לו נחתוך את ראשך וניתן לך בית מלא שעורים, אמר הסוס להם שוטים אם תחתכו את ראשי מי יאכל השעורים. ואתם אם תהרגו את בני מי יירש הכסף והזהב, השיב לו המלך מדבריו אני מכיר שבן נולד לך, אמר לו תרח בן נולד לי ומת, אמר לו על חי אני אומר לך ולא על מת, מה עשה תרח החביא את בנו במערה שלש שנים. זימן לו הקב"ה שני חלונות, מן האחד יוצא שמן ומן השני סלת. כשהיה בן שלש שנים יצא מן המערה, הרהר בלבו מי ברא שמים וארץ ואותו, התפלל כל היום כולו לשמש, ולערב שקע השמש במערב וזרחה הלבנה במזרח. כשראה הירח והכוכבים סביב הירח אמר זהו שברא השמים והארץ ואותי, והכוכבים הללו שריו ועבדיו. עמד כל הלילה בתפלה לירח. לבקר שקע הירח במערב וזרח השמש במזרח, אמר אין ביד אלו כח, אדון יש עליהם אליו אתפלה ואליו אשתחוה, הלך אצל אביו אמר לו אבי מי ברא שמים וארץ ואותי. אמר לו אביו אלהי ברא שמים וארץ וכל אלה, אמר לו אברהם הראיני אלהיך שמא יש בהם כח לברא את כל אלה. מיד הביא ע"ז שלו והראתו אלהיו. חזר אברהם לאמו. ואמר לה אמי עשו לי תבשילין נאים וטובים ואביאם לאלהי אבי אולי יקבל ממני קרבני. מיד עשתה לו אמו תבשילין נאים וטובים והביאם לאלהי אביו ונתן לפני הגדול שבהם ואין קול ואין עונה, חזר לאמו אמר לה עשי לי תבשילין נאים וטובים מן הראשונים, עשתה לו והביאם לפני ע"ז של אביו ואין קול ואין עונה, מיד שרתה עליו שכינה וקרא עליהם פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו, מיד נטל אש ושרפם, והוציא הגדול שבהם לחוץ ונתן האש בידו. כשבא אביו לביתו ומצא אלהיו שרופים אמר לאברהם בני למה שרפת את אלהי, אמר לא שרפתי, אלא הגדול שבהם קצף עליהם ושרפם, אמר לו בני שוטה וכי יש בהם כח או יש בהם רוח חיים שהם יכולין לעשות כל אלה והלא אני עשיתים מעץ. אמר לו ישמעו אזנך מה שפיך מדבר, ואם אין בהם כח למה אמרת לי אלהי ברא שמים וארץ. מה עשה תרח הלך אצל נמרוד ואמר לו בני שרף את אלהי ואלהיך באש. שלח נמרוד בשביל אברהם ואמר לו למה עשית כן. אמר לו אני לא עשיתי כן אלא הגדול, אמר לו נמרוד וכי יש בהם רוח חיים שיכולין לעשות כן. אמר לו ישמעו אזניך מה שאתה מדבר בפיך, ואם אין בהם כח למה תניחו למי שברא שמים וארץ ותשתחוו לעץ. אמר לו אני בראתי שמים וארץ בכחי. אמר לו אברהם אתה יכול לבראות! כשיצאתי מן המערה ראיתי השמש יוצא במזרח ושוקע במערב עשה אתה שיצא במערב וישקע במזרח ואשתחוה לך, ואם לאו מי שהגביר את ידי לשרוף את האלילים הוא יגבירני ואהרוג אותך, אמר נמרוד לחכמיו מה יהא דינו של זה, אמרו לו זהו שאמרו עליו עתידה אומה לצאת ממנו שתירש העולם הזה והעולם הבא, ועתה כמשפט הזה שעשה כן יעשה לו, מיד השליכוהו לתוך כבשן האש, באותה שעה נתמלא עליו הקב"ה רחמים והצילו, שנאמר אני השם אשר הוצאתיך מאור כשדים.

8. היובלים, פרק יב, פס' א-ב.

"וידבר אברהם אל תרח אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני. ויאמר מה התשועה והתועלת לנו מן האלילים האלה אשר תעבדם ותשתחוה להם." ויאמר תרח ידעתי בני ומה אעשה לעם הזה אשר ציווני לשרת לפניהם. ואם אומר להם האמת והרגוני... ויקם אברם בלילה ויבער את בית האלילים וישרוף את אשר בבית ואיש לא ידע. ויקומו בלילה ויבקשו להציל את אלוהיהם מתוך האש. וימהר הרן להצילם והאש בוערת עליו וישרף בתוך האש... ויצא תרח מאור כשדים הוא ובניו ללכת ארצה הלבנון וארצה כנען וישב בחרן וישב אברם עם תרח אביו בחרן שבועים שנים... וידבר עם אביו ויאמר לו כי יצא מחרן ללכת ארצה כנען לראותה וישוב אליו. ויאמר לו תרח אביו לך בשלום אל עולמי יישר דרכך ויהי ה' עמך... וכי תראה ארץ טובה בעיניך לשבת בה קום ולקחתני אתך אליך ולקחת את לוט אתך את בן הרן אחיך לך לבן וה' עמך. ואת נחור אחיך תעזוב אצלי עד שובך בשלום והלכנו עמך כולנו יחדיו

9. א' כהנא, הספרים החיצונים, כרך ב, ספר ב, עמ' ש"ס; פרק ה, פס' ה-ח.

ספר יהודית: "העם הזה ילידי כשדים הם. ויגורו מימי קדם בארם נהרים כי לא אבו ללכת אחרי אלוהי אבותהם אשר היו בארץ כשדים. ויסורו מדרך אבותיהם וישתחוו לאלוקי השמים האלוקים אשר הכירו ויגרשו אותם מעם פני אלוקיהם וינוסו לארם נהרים ויגורו שם ימים רבים."

10. בראשית רבה לח

"בית אביו של אברהם היו עושים צלמים ומוכרים בשוק. יום אחד הגיע לאברהם למכור. נתן לו תרח אביו קפות של אלהות והושיבו בשוק. בא אליו אדם אחד ואמר לו: יש לך אלוה למכור? אמר לו אברהם: איזה אלוה אתה רוצה לקח? אמר לו: אני גבור, תן לי אלוה גבור כמותי. נטל אברהם פסל אחד שהיה עומד למעלה מקלם, ואמר לו: תן את הדמים וטל לך את זה. אמר לו: וכי אלוה זה גבור כמותי? אמר לו אברהם: ריקא, עדין אין אתה יודע משפט אלהות? מי שעומד למעלה מקלם הריהו גבור מקלם. כשנפטר האיש להלך אמר לו אברהם: בן כמה שנים

"ויקח תרח וגו'. הכונה היא על דרך שאמרו ז"ל (ב"מ עה:): מאן דביש ליה בהאי מתא וכו' כי שינוי מקום גורם, לזה אמר הכתוב כי כאשר ראה תרח שאברם בנו לא נולדו לו בנים עשה שינוי מקום ולקח את אברם ושרי להולכים למקום אחר. והודיענו עוד הכתוב בזה שכל כך היה חשוב אברהם בעיניהם שבשבילו נסעו כל בית אביו לשנות המקום בשבילו והוא אומר ויצאו אתם:"

13. רש"י בראשית טו טו

"אל אבותיך אביו עובד ע"ז, והוא מבשרו שיבא אליו! למדך, שעשה תרח תשובה:"

14. בראשית רבה לח

ואלה תולדות תרח תרח הוליד את אברם וגו' אמר רבי אבא בר כהנא: כל מי שנכפל שמו, יש לו חלק לעולם הזה ולעוה"ב. דאמר רבי יודן משום ר' אבא בר כהנא: שם טו (ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, בשרו שיש לאביו חלק לעוה"ב).

15. רמב"ם מורה נבוכים ג כט

"ידוע כי אברהם אבינו ע"ה גדל באומת ה"צאבה", ושיטתם שאין שם אלוה כי אם הכוכבים. וכאשר אודיעך בפרק זה ספריהם המצויים עתה בידינו, אשר תורגמו ללשון הערבי, ודברי ימיהם העתיקים, ואגלה לך שיטותיהם ושיחותיהם כפי שנאמרו בהם, יתבאר לך מהם אומרים בפירוש כי הכוכבים הם האלוה, ושהשמש היא האלוה הגדול. וכך אמרו גם יתר שבעת הכוכבים אלוהות, אלא ששני המאורות יותר גדולים. ותמצאם אומרים בפירוש כי השמש היא המנהיגה את העולם העליון והתחתון. בלשון זה אמרו. ותמצא שהזכירו באותם הספרים ודברי הימים שלהם ענין אברהם אבינו, ואמרו בלשון זה, אבל אברהם אשר גדל בכותא הרי כאשר חלק על דעת הכל וטען שיש שם עושה זולת השמש הוכיחו נגדו בכך וכך.

והזכירו בראיותיהם דברים הגלויים ונראים מפעולות השמש במציאות, ואמר להם כלומר: אברהם צדקתם אלא שהיא כגרזן ביד הנגר.

ואחר כך הביאו מעט מהוכחותיו ע"ה נגדם.

ובסוף אותה הפרשה אמרו שהמלך כלא את אברהם [שלט] אבינו עליו השלום, ושהוא המשיך להתנוכח עמהם ימים כשהוא בכלא, ואחר כך ירא המלך פן ימריד עליו את מדינתו ויוציא בני אדם מדתיהם, ואז הדיחו לנפת ה"שאם" אחר שלקח כל רכושו.

כך סיפרו.

ותמצא פרשה זו מפורשת כך בספר עבודת האדמה ה"נבטית". ולא הזכירו מה שנאמר במסורת האמיתית שלנו, ולא את החזון ששרה עליו 1, מפני שהם מכחישים אותו, לפי שחלק על השקפתם הנפסדת.

ואין ספק אצלי שהוא, עליו השלום, כאשר חלק על שיטת כל בני אדם, היו מקללים ומבזים אותו ומזלזלים בו אותם התועים. וכיון שסבל את כל זה בשל אמונתו בה' יתעלה, והעדיף את האמת על כבודו, נאמר לו 'ואברכה מברכיך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה'.

והיה תכלית ענינו מה שאנו רואים היום מהסכמת רוב אנשי תבל לרוממו ולהתברך בזכרו, עד שמתייחס אליו מי שאינו מזרעו, ואין חולק עליו ולא בלתי יודע את גדולתו, זולתי שאריות אותה האומה הנשמדת אשר נותרו בקצווי תבל, כגון כופרי התורכים בפאתי צפון, וההודים בפאתי דרום, כי אלה הם שארית אומת ה"צאבה", לפי שהייתה אומה שהציפה את הארץ.

ותכלית מה שהגיע אליו עיון כל מי שנתפלסף באותם הזמנים, שדימה כי ה' רוח הגלגל, ושהגלגל והכוכבים הם הגוף, וה' יתעלה רוחו. וכבר הזכיר את זה אבו בכר אבן אלצאיג בפירוש השמע.

ולפיכך היו כל ה"צאבה" בדעה שהעולם קדמון, כי השמים לדעתם הם האלוה, וחושבים כי אדם איש נולד מזכר ונקבה כשאר אישי בני אדם, אלא שהם מכבדים אותו ואומרים שהוא היה נביא שליח הירח, ושהוא קרא לעבודת הירח, ושיש לו חיבורים בעבודת האדמה.

וכן אמרו ה"צאבה" כי נח עובד אדמה, ושהוא לא היה סובר עבודת הפסילים, ולפיכך תמצא כל ה"צאבה" מבינים את נח ואומרים שהוא לא עבד צלם כלל.

וכן הזכירו בספריהם שהוא הוכה ונכלא בגלל עבדו את ה', וסיפרו ממאורעותיו מה שסיפרו. ודימו כי שת חלק על השקפת אביו אדם בעבודת הירח, ומשקרים שקרים מצחיקים מאוד, המורים על חוסר דעת חמור, ועל שהם היו הרחוקים ביותר בבני אדם מן הפילוסופיא, ושהם היו בתכלית הסכלות. [שמ]

אמרו על אדם, כי כאשר יצא מאקלים השמש שהוא סמוך להודו, ובא לאקלים בבל, הביא עמו נפלאות, מהם אילן של זהב צומח בעל עלים וענפים, ואילן אבן כך, והביא עלי אילן לח שאין האש שורפתו, וסיפר על אילן המצל על עשרת אלפים איש גבהו קומה, והביא עמו שני עלים כל עלה מתעטפים בו שני אנשים, ומספרים מן ההבלים הללו נפלאות.

ואני מתפלל על אנשים הסוברים שהעולם קדמון, ומאמינים עם זאת מציאות אלה הנמנעות בטבע אצל מי שיודע את העיון הטבעי.

ומטרתם בהזכרת אדם וכל מה שמייחסים לו חיזוק שיטתם בקדמות העולם, כדי שישמעו להם שהכוכבים והגלגל הם האלוה.

[וכאשר גדל עמודו של עולם ונתברר לו שיש שם אלוה נבדל לא גוף ולא כוח בגוף, ושכל אלה הכוכבים והגלגלים מעשיו, והבין אפסות אותם ההבלים אשר נתחנך עליהם, החל לסתור שסתם ולבאר הפסד השקפותיהם, ופרסם הפכם, וקרא בשם ה' אל עולם קריאה הכוללת מציאות ה' וחידוש העולם מאת אותו האלוה

ועל מי אותם ההשקפות של ה"צאבה" העמידו את הצלמים לכוכבים, צלמי הזהב לשמש, וצלמי הכסף לירח, וחלקו את המתכות והאקלימים לכוכבים, ואמרו אקלים פלוני אלוהו הכוכב הפלוני, ובנו ההיכלות והעמידו בהם הצלמים, ודימו כי כוחות הכוכבים שופעים על אותם הצלמים, ואז ידברו אותם הצלמים ויבינו וישכילו, וינבאו את בני אדם, כלומר: הצלמים, ויודיעו לבני אדם תועליותיהם.

וכך אמרו גם באילנות אשר הם מחלק אותם הכוכבים, אם יחדו אותו האילן לאותו הכוכב ונטעוהו לו ועשו לו ועשו בו כך, שופעת רוחניות אותו הכוכב על אותו האילן, ומנבא את בני אדם ומדבר עמם בשנתם.

תמצא כל זה מפורש בספריהם אשר אעירך עליהם. ואלה היו נביאי הבעל ונביאי האשרה הנזכרים אצלנו, אשר נתחזקו אצלם השקפות אלו, עד אשר עזבו את ה' וקראו הבעל עננו

כל זה מחמת פרסום אותם ההשקפות והתפשטות הסיכלות, וריבוי הזיות בני אדם אז בסוג זה של דמיונות, ונוצר להם השקפות, ונעשה מהם מעון ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים

וכבר ביארנו בחבורנו הגדול משנה תורה, שאברהם אבינו החל בסתירת השקפות אלו בהוכחות, וקריאה עדינה, בהשמעה על בני אדם ומשיכתם לעבודת ה' בהטיבו להם, עד שנתנבא אדון הנביאים והשלים העניין, וצווה להרוג אותם ולמחות עקבותיהם ולעקור את שרשם, מזבחותיהם תתצון וגו', ומנע מלכת אחרי דבר ממנהגיהם אלה, ולא תלכו בחוקות הגוי וגו'. וכבר ידעת מלשונות התורה בכמה מקומות כי המטרה הראשונית בכל התורה עקירת עבודה זרה ומחייית עקבותיה וכל דבר השיך לה, ואפילו זכרה וכל מה שמביא לדבר ממעשיה, כגון האוב והידעוני וההעברה באש וקוסם ומעון ומנחש ומכשף וחובר חבר ודורש אל המתים, והאזהרה מלהתדמות בדבר [שמא] ממעשים אלה, כל שכן לנהות אחריה, ובפירוש בלשון התורה שכל מה שחשבוהו עבודה לאלוהיהם והתקרבות לפניהם, הוא הדבר השינוי המתועב לפני ה', הוא אמרו כי כל תועבת ה' אשר שנא עשו לאלהיהם.

ואתה מוצא אותם מזכירים בספריהם אשר אודיעך אותם, שהם מקריבים לשמש אלוהיהם הגדול שבע חיפושיות ושבעה עכברים ושבעה עטלפים באחד המקרים, ודי בזה תועבה אצל הטבע האנושי.

נמצא שכל המצוות אשר נאמרו באזהרה על עבודה זרה וכל הקשור בה או מביא אליה או מתייחס לה, תועלתן ברורה, לפי שהם כולם להנצל מאותן ההשקפות הרעות המטרידות מכל מה שמועיל בשתי השלמויות, בדברי הזיות, הם אשר בעבר חוננו בהם אבותינו וזקנינו, 'בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלוהים אחרים', והם אשר אמרו עליהם נביאי האמת 'ואחרי התהו אשר לא יועילו הלכו'

כמה גדולה איפוא תועלת כל מצווה המצילה אותנו מן הטעות החמורה הזו, ומחזירה אותנו אל הדעה האמיתית, והיא שיש שם אלוה בורא כל אלה, והוא אשר ראוי לעבדו ולאהבו וליראה אותו, לא אותם שמדמים בהם שהם אלוהות.

ושהאלוה האמת הזה אין צריך בהתקרבות אליו והשגת רצונו לדברים שיש בהם יגיעה כלל, אלא אהבתו ויראתו לא יותר, והם התכלית בעבודה, כמו שנבאר, ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך וגו'. ועוד נשלים עניין זה במה שיבוא לקמן.

ואחזור עתה לענייני ואומר, כי הרבה מן המצוות לא נתבאר לי עניינם וידעתי טעמיהן אלא כאשר עמדתי על שיטות ה"צאבה" והשקפותיהם ומעשייהם ועבודותיהם כפי שתשמע כאשר אבאר טעמי אותן המצוות שחשובים בהם שאין להן טעם."

IT is well known that the Patriarch Abraham was brought up in the religion and the opinion of the Sabeans, that there is no divine being except the stars. I will tell you in this chapter their works which are at present extant in Arabic translations, and also in their ancient chronicles; and I will show you their opinion and their practice according to these books. You will then see clearly that they consider the stars as deities, and the sun as the chief deity. They believe that all the seven stars are gods, but the two luminaries are greater than all the rest. They say distinctly that the sun governs the world, both that which is above and that which is below; these are exactly their expressions. In these books, and in their chronicles, the history of Abraham our father is given in the following manner. Abraham was brought up in Kutha; when he differed from the people and declared that there is a Maker besides the sun, they raised certain objections, and mentioned in their arguments the evident and manifest action of the sun in the Universe. "You are right," said Abraham; "[the sun acts in the same manner] as 'the axe in the hand of him that hews with it.'" Then some of his arguments against his opponents are mentioned. In short, the king put him in prison; but he continued many days, while in prison, to argue against them. At last the king was afraid that Abraham might corrupt the kingdom, and turn the people away from their religion; he therefore expelled Abraham into Syria, after having deprived him of all his property.

This is their account which you find clearly stated in the book called The Nabatean Agriculture. Nothing is said there of the account given in our trustworthy books, nor do they mention what he learnt by way of prophecy; for they refused to believe him, because he attacked their evil doctrine. I do not doubt that when he attacked the doctrine of all his fellowmen, he was cursed, despised, and scorned by these people who adhered to their erroneous opinions. When he submitted to this treatment for the sake of God, as ought to be done for the sake of His glory, God said to him, "And I will bless them that bless thee, and curse them that curse thee" (Gen. xii. 3). The result of the course which Abraham took, is the fact that most people, as we see at present, agree in praising him, and being proud of him; so that even those who are not his descendants call themselves by his name. No one opposes him, and no one ignores his merits, except some ignoble remnants of the nations left in the remote corners of the earth, like the savage Turks in the extreme North, and the Indians in the extreme South. These are remnants of the Sabeans, who once filled the earth. Those who were able to think, and were philosophers in those days, could only raise themselves to the idea that God is the spirit of the spheres: the spheres with their stars being the body, and God the spirit. Abu-becr al-Zaig mentions this in his Commentary on the book of Physics.

All the Sabeans thus believed in the eternity of the Universe, the heavens being in their opinion God. Adam was in their belief a human being born from male and female, like the rest of mankind; he was only distinguished from his fellow-men by being a prophet sent by the moon; he accordingly called men to the worship of the moon, and he wrote several works on agriculture. The Sabeans further relate that Noah was an agriculturist, and that he was not pleased with the worship of idols; they blame him for that, and say that he did not worship any

image. In their writings we meet even with the statement that Noah was rebuked and imprisoned because he worshipped God, and with many other accounts about him. The Sabeans contend that Seth differed from his father Adam, as regards the worship of the moon. They manufactured ridiculous stories, which prove that their authors were very deficient in knowledge, that they were by no means philosophers, but on the contrary were extremely ignorant persons. Adam, they say, left the torrid zone near India and entered the region of Babylon, bringing with him wonderful things, such as a golden tree, that was growing, and had leaves and branches: a stone tree of the same kind, and a fresh leaf of a tree proof against fire. He related that there was a tree which could shelter ten thousand men, although it had only the height of a man; two leaves he brought with him, each of which was sufficient to cover two men. Of these stories the Sabeans have a wonderful abundance. I am surprised that persons who think that the Universe is eternal, can yet believe in these things which nature cannot produce, as is known to every student of Natural Science. They only mention Adam, and relate the above stories about him, in order to support their theory of the Eternity of the Universe; from this theory they then derive the doctrine that the stars and the spheres are deities. When [Abraham] the "Pillar of the World" appeared, he became convinced that there is a spiritual Divine Being, which is not a body, nor a force residing in a body, but is the author of the spheres and the stars: and he saw the absurdity of the tales in which he had been brought up. He therefore began to attack the belief of the Sabeans, to expose the falsehood of their opinions, and to proclaim publicly in opposition to them, "the name of the Lord, the God of the Universe" (Gen. xxi. 33), which proclamation included at the same time the Existence of God, and the Creation of the Universe by God.

In accordance with the Sabeian theories images were erected to the stars, golden images to the sun, images of silver to the moon, and they attributed the metals and the climates to the influence of the planets, saying that a certain planet is the god of a certain zone. They built temples, placed in them images, and assumed that the stars sent forth their influence upon these images, which are thereby enabled (to speak) to understand, to comprehend, to inspire human beings, and to tell them what is useful to them. They apply the same to trees which fall to the lot of these stars. When, namely, a certain tree, which is peculiar to a certain star, is dedicated to the name of this star, and certain things are done for the tree and to the tree, the spiritual force of that star which influences that tree, inspires men, and speaks to them when they are asleep. All this is written in their works, to which I will call your attention. It applies to the "prophets of Baal," and the "prophets of Asherah," mentioned in Scripture, in whose hearts the Sabeian theories had taken root, who forsook God, and called, "Baal, hear us" (1 Kings xviii. 26); because these theories were then general, ignorance had spread, and the madness with which people adhered to this kind of imaginations had increased in the world. When such opinions were adopted among the Israelites, they had observers of clouds, enchanters, witches, charmners, consulters with familiar spirits, wizards, and necromancers.

We have shown in our large work, *Mishneh-torah* (Hilkot, 'Abodah-zarah, i. 3), that Abraham was the first that opposed these theories by arguments and by soft and persuasive speech. He induced these people, by showing kindness to them, to serve God. Afterwards came the chief of the prophets, and completed the work by the commandment to slay those unbelievers, to blot out their name, and to uproot them from the land of the living. Comp. "Ye shall destroy their altars," etc. (Exod. xxxiv. 13). He forbade us to follow their ways; he said, "Ye shall not walk in the manners of the heathen", etc. (Lev. XX. 23). You know from the repeated declarations in the Law that the principal purpose of the whole Law was the removal and utter destruction of idolatry, and all that is connected therewith, even its name, and everything that might lead to any such practices, e.g., acting as a consulter with familiar spirits, or as a wizard, passing children through the fire, divining, observing the clouds, enchanting, charming, or inquiring of the dead.

The law prohibits us to imitate the heathen in any of these deeds, and a fortiori to adopt them entirely. It is distinctly said in the Law that everything which idolaters consider as service to their gods, and a means of approaching them, is rejected and despised by God; comp. "for every abomination to the Lord, which he hateth, have they done unto their gods" (Deut. xii. 3 1). In the books which I shall name to you later on, it is stated that on certain occasions they offered to the sun, their greatest god, seven beetles, and seven mice, and seven bats. This alone suffices to show how disgusting their practice must be to human nature. Thus all precepts cautioning against idolatry, or against that which is connected therewith, leads to it, or is related to it, are evidently useful. They all tend to save us from the evil doctrines that deprive us of everything useful for the acquisition of the twofold perfection of man, by leading to those absurd practices in which our fathers and ancestors have been brought up. Comp. "And Joshua said unto all the people, Thus saith the Lord God of Israel, your fathers dwelt on the other side of the river in old time, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor, and they served other gods" (Josh. xxiv. 2). It is in reference to these [idolatrous ideas] that the true prophets exclaim, "They walked after [vain] things, which do not profit." How great is the usefulness of every precept that delivers us from this great error, and leads us back to the true faith: that God, the Creator of all things, rules the Universe: that He must be served, loved, and feared, and not those imaginary deities. According to this faith we approach the true God, and obtain His favour without having recourse to burdensome means: for nothing else is required but to love and fear Him; this is the aim in serving God, as will be shown. Comp. "And now, Israel, what doth the Lord thy God require of thee but to fear the Lord"? etc. (Deut. x. 12). I shall complete this subject later on: now let us return to the theme [of this chapter].

I say that my knowledge of the belief, practice, and worship of the Sabeans has given me an insight into many of the divine precepts, and has led me to know their reason. You will confirm it when I shall give the reason of commandments which are seemingly purposeless. I will mention to you the works from which you may learn all that I know of the religion and the opinions of the Sabeans; you will thereby obtain a true knowledge of my theory as regards the purpose of the divine precepts.

The great book on this subject is the book *On the Nabatean Agriculture*, translated by Ibn Wahshiya. In a succeeding chapter I shall explain why the Sabeans had their religious doctrines written in a work on agriculture. The book is full of the absurdities of idolatrous people, and with those things to which the minds of the multitude easily turn and adhere [perseveringly]; it speaks of talismans, the means of directing the influence [of the stars]; witchcraft, spirits, and demons that dwell in the wilderness. There occur also in this book great absurdities, which are ridiculous in the eyes of intelligent people. They were intended as a criticism and an attack on the evident miracles by which all people learnt that there exists a God who is judge over all people. Comp. "That thou mayest know how that the earth is the Lord's" (Exod. ix. 29), "That I am the Lord in the midst of the earth" (ibid. viii. 18).

The book describes things as having been mentioned by Adam, in his book; a tree which is found in India, and has the peculiarity that any branch taken from it and thrown to the ground creeps along and moves like serpents; it also mentions a tree which in its root resembles a human being, utters a loud sound, and speaks a word or words; a plant is mentioned which has this peculiarity, that a leaf of it put on the neck of a person conceals that person from the sight of men, and enables him to enter or leave a place without being seen, and if any part of it is burnt in open air a noise and terrible sounds are heard whilst the smoke ascends. Numerous fables of this kind are introduced in the description of the wonders of plants and the properties of agriculture. This leads the author to argue against the [true] miracles, and to say that they were the result of artifice.

Among other fables we read there that the plant althea, one of the Asherot, which they made, as I told you, stood in Nineveh twelve thousand years. This tree had once a quarrel with the mandragora, which wanted to take the place of the former. The person who had been inspired by this tree ceased to receive inspiration: when after some time the prophetic power had returned to him, he was told by the althea that the latter had been engaged in a dispute with the mandragora. He was then commanded to write to the magicians that they should decide whether the althea or the mandragora was better and more effective in witchcraft. It is a long story, and you may learn from it, when you read it, the opinions and the wisdom of the men of that time. Such were in those days of darkness the wise men of Babel, to whom reference is made in Scripture, and such were the beliefs in which they were trained. And were it not that the theory of the Existence of God is at present generally accepted, our days would now have been darker than those days, though in other respects. I return now to my subject.

In that book the following story is also related: One of the idolatrous prophets, named Tammuz, called upon the king to worship the seven planets and the twelve constellations of the Zodiac: whereupon the king killed him in a dreadful manner. The night of his death the images from all parts of the land came together in the temple of Babylon which was devoted to the image of the Sun, the great golden image. This image, which was suspended between heaven and earth, came down into the midst of the temple, and surrounded by all other images commenced to mourn for Tammuz, and to relate what had befallen him. All other images cried and mourned the whole night; at dawn they flew away and returned to their temples in every corner of the earth. Hence the regular custom arose for the women to weep, lament, mourn, and cry for Tammuz on the first day of the month of Tammuz.

Consider what opinions people had in these days. The legend of Tammuz is very old among the Sabeans. This book will disclose to you most of the perverse ideas and practices of the Sabeans, including their feasts. But you must be careful and must not be misled to think that we have real incidents in the life of Adam, or of any other person, or any real fact in the stories which they relate about Adam, the serpent, the tree of knowledge of good and evil, and the allusion to the garment of Adam which he had not been accustomed to wear. A little consideration will lay open the falsehood of all these accounts; it will show that they have been invented in imitation of the Pentateuch when it became known among the nations. The account of the Creation was heard, and it was taken entirely in its literal sense. They have done this in order that the ignorant may hear it, and be persuaded to assume the Eternity of the Universe, and to believe that the Scriptural account contained facts which happened in the manner as has been assumed by the Sabeans.

It is by no means necessary to point this out to men like you. You have acquired sufficient knowledge to keep your mind free from the absurdities of the Kasdim, Chaldeans, and Sabeans, who are bare of every true science. But I wish to exhort you that you should caution others, for ordinary people are very much inclined to believe these fables.

To the same class of books we count the book Istimachis, attributed to Aristotle, who can by no means have been its author; also the books on Talismans, such as the book of Tomtom; the book al-Sarb: the book on the degrees of the sphere and the constellations rising with each degree: a book on Talismans attributed to Aristotle, a book ascribed to Hermes, a book of the Sabean Işhak in defence of the Sabean religion, and his large work on Sabean customs, details of their religion, ceremonies, festivals, offerings, prayers and other things relating to their faith. All these books which I have mentioned are works on idolatry translated into Arabic; there is no doubt that they form a very small portion in comparison to that which has not been translated, and that which is no longer extant, but has been lost in the course of time. But those works which are at present extant, include most of the opinions of the Sabeans and their practices, which are to some degree still in vogue in the world.

They describe how temples are built and images of metal and stone placed in them, altars erected and sacrifices and various kinds of food are offered thereon, festivals celebrated, meetings held in the temples for prayer and other kinds of service: how they select certain very distinguished places and call them temples of Intellectual Images (or Forms); how they make images "on the high mountains" (Deut. xii. 2), rear asherot, erect pillars, and do many other things which you can learn from the books mentioned by us. The knowledge of these theories and practices is of great importance in explaining the reasons of the precepts. For it is the principal object of the Law and the axis round which it turns, to blot out these opinions from man's heart and make the existence of idolatry impossible. As regards the former Scripture says: "Lest your heart be persuaded," etc. (Deut. xi. 16), "whose heart turneth away to-day," etc. (ibid. xxix. 17). The actual abolition of idolatry is expressed in the following passage: "Ye shall destroy their altars, and burn their groves in fire" (Deut. vii. 5), "and ye shall destroy their name," etc. (xii. 3). These two things are frequently repeated; they form the principal and first object of the whole Law, as our Sages distinctly told us in their traditional explanation of the words "all that God commanded you by the hand of Moses" (Num. xv. 25); for they say, "Hence we learn that those who follow idolatry deny as it were their adhesion to the whole Law, and those who reject idolatry follow as it were the whole Law." (B. T. Kidd, 40a.) Note it.

16. בראשית יא לב

"וַיְהִי ימֵי-תֵרַח חָמֵשׁ שָׁנִים וּמֵאֵתִים שָׁנָה וַיָּמָת תֵּרַח בְּחָרָן:"

17. בראשית יב א

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵךְ-לֶךְ מֵאֶרֶץ וּמְוֹלָדֶיךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֵרָאָךְ:"

18. בראשית רבה לט

ויאמר ה' אל אברם לך לך

מה כתיב למעלה מן הענין, **וימת תרח בחרן**

אמר רבי יצחק: אם לענין החשבון ועד עכשיו מתבקש לו עוד ששים וחמש שנים!?

אלא בתחלה אתה דורש הרשעים קרוים מתים בחייהן, לפי שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר: אצא ויהיו מחללין

בי שם שמים ואומרים: הניח אביו והלך לו לעת זקנתו.

אמר ליה הקב"ה: לך! אני פוטרך מכיבוד אב ואם, ואין אני פוטר לאחר מכיבוד אב ואם.

ולא עוד, אלא שאני מקדים מיתתו ליציאתך.

בתחלה **וימת תרח בחרן** ואחר כך **ויאמר ה' אל אברם:**

19. בראשית ה ד

"ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימות"

20. בראשית כה ז

"ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה ושבע שנים"

21. החיד"א דבש לפי ס' כב

" להולך לפני מלך או שר או מושל יאמר טו"ב פעמים (17) אמתלאי בת כרנבו לפני שיעמוד לפניו"